Guia sobre accessibilitat:

L'accessibilitat dels processos electorals.

Qualsevol persona pot exercir el dret de sufragi actiu, de manera conscient, lliure i voluntària, sigui quina sigui la seva forma de comunicar-ho i amb els mitjans de suport que requereixi (article 3.2 de la Llei orgànica del règim electoral general)

L'Administració ha de vetllar pel respecte al dret a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat en l'accés als locals i les meses electorals, i per la seva no-discriminació (article 2 del Reglament sobre les condicions bàsiques per a la participació de les persones amb discapacitat en la vida política i en els processos electorals).

L'accessibilitat dels processos electorals té dos vessants: accessibilitat per a les persones que acudeixen al local electoral a votar i accessibilitat per a les persones designades per formar part de les meses electorals.

Locals i Meses electorals accesibles

Els locals i les meses electorals han de ser accessibles.

Els membres de les meses electorals han de vetllar perquè els electors amb discapacitat puguin exercir el dret de vot amb la màxima autonomia possible i, amb aquesta finalitat, han d'aplicar tots els ajustaments raonables que siguin necessaris.

En els processos electorals la gestió dels quals correspongui a l'Administració General de l'Estat, si es constata l'absència de transport públic accessible al local electoral, l'Administració General de l'Estat ha de proporcionar mitjans de transport gratuïts adequats per a les persones amb discapacitat motora que ho demanin, sempre que hi hagi disponibilitat pressupostària. A aquest efecte, es pot contactar amb la junta electoral de zona competent o, directament, amb la delegació o subdelegació del Govern corresponent.

Les queixes o sol·licituds relatives a l'accessibilitat, durant el període electoral, es poden adreçar a la junta electoral de zona competent.

Accessibilitat del procés electoral per a les persones que integren les meses electorals

Es considera com a excusa suficient que eximeix de l'obligació de formar part d'una mesa electoral la situació de discapacitat, declarada d'acord amb l'article 4 del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.

L'aportació per les persones interessades de la declaració de discapacitat, sigui quin en sigui el grau, és suficient perquè la Junta Electoral de Zona accepti l'excusa, sense que sigui necessari aportar cap certificat mèdic en el qual es detallin les limitacions que impedeixin o dificultin l'exercici de les funcions de membre d'una Mesa electoral (Instrucció 6/2011, de 28 d'abril, de la Junta Electoral Central).

Si no volguessin fer ús d'aquest dret, l'Administració ofereix serveis gratuïts per a persones sordes o amb discapacitat auditiva designades per formar part de la mesa electoral:

1. Servei gratuït d'interpretació de llengua de signes tant per a titulars com per a suplents (tant si es tracta de llengua de signes espanyola o, si escau, de les llengües de signes pròpies de les comunitats autònomes).

   Aquestes persones poden sol·licitar a la junta electoral de zona, per escrit i en el termini de set dies des de la notificació del nomenament, el servei gratuït d'intèrpret de la llengua de signes.

   La junta electoral de zona ha de posar en coneixement de la delegació/subdelegació del Govern corresponent els casos en què hagi resolt que cal proporcionar el servei gratuït d'intèrpret de llengua de signes.

   La Subdelegació del Govern corresponent ha de comunicar aquests casos al Ministeri de l'Interior, a qui correspon la coordinació dels processos electorals d'àmbit estatal i, de manera simultània, ho ha de transmetre a la Confederació Estatal de Persones Sordes (CNSE).

2. Servei gratuït de bucle d'inducció magnètica per a persones sordes o amb discapacitat auditiva (usuàries de pròtesis auditives, tant als titulars com als suplents).

   Aquestes persones poden sol·licitar a la junta electoral de zona, per escrit i en el termini de set dies, el servei gratuït de bucle d'inducció magnètica.

   La junta electoral de zona ha de posar en coneixement de la corresponent delegació o subdelegació del Govern els supòsits en què s'hagi resolt que s'ha de proporcionar el servei gratuït esmentat, que al seu torn ha de comunicar els casos al Ministeri de l'Interior i a la Confederació Espanyola de Famílies de Persones Sordes (FIAPAS) per dotar aquestes persones del servei sol·licitat.

3. També, en el cas de persones cegues o amb discapacitat visual greu, l'Administració posarà a la seva disposició les eines i els mecanismes necessaris perquè aquestes persones puguin exercir les seves funcions. De la mateixa manera, la Junta Electoral de Zona determinarà els mitjans necessaris perquè puguin exercir les seves funcions amb la deguda autonomia.

Vot per correu per a persones amb problemes de mobilitat: gratuïtat del certificat mèdic i el poder notarial.

La sol·licitud de vot per correu, si un elector o electora no la pot presentar de manera personal a l'oficina de Correus per causa de malaltia o de discapacitat (que s'ha d'acreditar per mitjà d'un certificat mèdic oficial i gratuït), la pot presentar en nom seu una altra persona autoritzada, per un notari o pel consolat, mitjançant un document que s'ha d'expedir individualment en relació amb cada elector o electora i sense que es pugui referir a diversos electors. Tampoc no pot una mateixa persona representar més d'un elector.

La junta electoral competent ha de comprovar en cada cas que es donin totes aquestes circumstàncies.

El procediment és el següent:

Les persones interessades s'han de posar en contacte amb un notari, que actuarà de manera gratuïta (Consell General del Notariat), i li han de lliurar el certificat mèdic oficial i gratuït a què es refereix l'article 72 c) de la LOREG.

El notari s'ha de desplaçar al domicili de l'elector o electora, tant si és un hospital com si és una residència per a gent gran o el domicili d'un familiar. A continuació, el procediment que cal seguir és el mateix que per al vot per correu ordinari.

És a dir, La persona que el representa podrà anar, dins el termini de sol·licitud del vot per correu (del 6 d'octubre al 19 de novembre), personalment, amb el seu DNI i el poder notarial, a qualsevol oficina de Correus i sol·licitar-hi l'imprès per votar per correu. Els serveis de Correus remetran tota la documentació a l'Oficina del Cens Electoral, la qual anota a les Llistes del Cens que s'ha sol·licitat votar per correu, de manera que JA NO PUGUI VOTAR PERSONALMENT, i tot seguit remet a l'apoderat per correu certificat al domicili que hagi indicat o, si no n'ha indicat cap, al que en consti al Cens, la documentació següent:

- Paperetes i sobres de votació.
- El certificat d'inscripció al cens electoral.
- Un sobre en què consti l'adreça de la mesa on li correspondria votar.
- Un full explicatiu.

Aquesta documentació també l'ha de recollir personalment la persona que representa l'elector, amb l'acreditació prèvia de la seva identitat. Si no es troba al seu domicili, ha d'anar personalment a recollir-la a l'Oficina de Correus corresponent.

Recomanacions generals

- **Actueu amb naturalitat i respecte.**

Les persones amb discapacitat són autònomes i independents, i se les ha de tractar com a tals.

No es pot pressuposar que una persona, pel sol fet de tenir una discapacitat, necessiti ajuda. Si l'entorn és accessible, les persones amb discapacitat es poden desenvolupar amb facilitat.

Guieu-vos en tot cas pel sentit comú i pel principi d'igualtat i no discriminació.

- **Pregunteu abans d'ajudar.**

Pregunteu si és necessari que ajudeu només si sembla que l'elector o l'electora amb discapacitat necessita ajuda. Si accepta que l'ajudeu, abans d'actuar, pregunteu-li de quina manera concreta podeu ajudar.

Adreceu-vos directament a la persona amb discapacitat, no a l'acompanyant (per exemple, persona de la seva confiança, intèrpret de llengua de signes, etc.), si escau.

- **Feu servir el sentit comú.**

Per exemple, partiu de la idea que una persona amb cadira de rodes és una persona asseguda i, davant una persona asseguda, és normal ajupir-se per estar a la mateixa altura o asseure's en una cadira davant seu.

Si, en cas d'una incidència plantejada per una persona amb discapacitat, no sabeu com actuar, poseu-vos en contacte amb la persona responsable de l'Administració del Local electoral o amb la Junta Electoral de Zona.

Si es forma una cua, és recomanable que els electors amb discapacitat tinguin preferència per emetre el vot.

Els gossos pigall i els gossos d'assistència per a persones amb discapacitat s'han d'admetre i no se'ls pot separar de la persona que els necessita, com tampoc se'ls pot molestar o distreure.

- **Sigueu prudents amb el contacte físic.**

Hi ha persones amb discapacitat que depenen dels braços per mantenir l'equilibri. Si les agafeu pel braç, encara que sigui volent ajudar, podríeu fer-los perdre l'equilibri o espantar-les perquè no esperaven el contacte.

Mireu de no tocar les cadires de rodes o, si escau, el bastó: les persones amb discapacitat consideren que aquests elements pertanyen al seu espai personal.

- **L'accés al local electoral i l'itinerari fins a la mesa electoral: acompanyament i informació.**

A petició dels electors i les electores amb discapacitat, i només si ho sol·liciten, a l'entrada del Local electoral la persona que faci les funcions de representant de l'Administració o de les Forces i Cossos de Seguretat els poden acompanyar en l'itinerari fins a la Mesa electoral corresponent, sense empènyer ni tocar, si escau, la cadira de rodes, tret que la persona amb discapacitat ho sol·liciti.

Si és una persona amb discapacitat visual se li pot oferir que se'ns agafi al braç. En aquest cas, adaptarem el pas al de la persona amb discapacitat visual i tindrem en compte les característiques de l'entorn per on ens desplacem, perquè pugui caminar amb comoditat.

Per tal d'atendre les demandes d'informació i orientació que ens facin les persones amb discapacitat, tant pel que fa a l'accés al local electoral com pel que fa al desplaçament per l'interior del local fins a arribar a la mesa electoral, cal que tingueu en compte les pautes indicades a l'apartat següent.

- **Pautes per facilitar la comunicació: comuniqueu-vos amb claredat.**

En relació amb les persones sordes, o amb discapacitat auditiva, és recomanable: parlar-los de cara, no moure el cap; evitar parlar-los quan estan d'esquena, ajupits o escrivint; no cridar; vocalitzar de manera normal, és a dir, parlar-los amb el ritme normal de qualsevol conversa sense tenir objectes a la boca ni obstaculitzant la visió clara de la cara, i, si convé, també podeu recórrer a l'escriptura, als gestos naturals o a un contacte lleuger amb el braç. El lloc ha d'estar ben il·luminat, i la persona sorda o amb discapacitat auditiva no pot estar de cara cap al sol, ja que el contrallum li impedeix veure bé la cara.

No us comuniqueu amb paraules soltes, ja que poden induir a errors. Les persones sordes necessiten el contingut íntegre d'una frase per entendre el context.

Quan la interacció sigui amb una persona amb discapacitat visual, eviteu l'ús d'indicacions genèriques com "aquí", "allà", "això", etc. En aquests casos, és preferible emprar expressions més orientatives, com: «ho teniu a l'esquerra», «darrere vostre». Si voleu informar sobre un objecte, podeu conduir, avisant-la abans, la mà de la persona amb discapacitat visual envers l'objecte sobre el qual l'esteu informant, i indicar-li de què es tracta.

Si parlem amb una persona amb discapacitat visual, l'avisarem si ens n'anem. Si no ho fem, pot continuar adreçant-se a nosaltres pensant que encara hi som. De la mateixa manera, si tornem, li ho hem d'indicar.

Comproveu que la persona amb discapacitat ha comprès el que li voleu comunicar.

- **Persones amb discapacitat que formen part de la mesa electoral.**

Com ja s'ha dit més amunt, és possible que una persona sorda o amb discapacitat auditiva (usuària de llengua de signes) hagi estat designada per formar part de la mesa electoral. Per ser-ho, pot disposar d'un servei gratuït d'intèrpret de llengua de signes, si ho sol·licita prèviament a la junta electoral competent, seguint el procediment descrit en l'apartat corresponent d'aquesta guia.

De la mateixa manera, en el cas que una persona sorda o amb discapacitat auditiva es comuniqui per llengua oral, cal tenir en compte les pautes de comunicació indicades a l'apartat 6. És possible que una persona que formi part de la mesa electoral utilitzi un mitjà de suport a la comunicació oral: el bucle d'inducció magnètica. És un "producte de suport", un dispositiu de la mida d'un foli que només necessita connectar-se a la xarxa elèctrica.

Normativa aplicable

- Articles 3, 72 c) i 87 de la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General (LOREG).
- Articles 1 i 8 del Reial Decret 605/1999, de 16 d'abril, de regulació complementària dels processos electorals.
- Reial Decret 422/2011, de 25 de març, pel qual s'aprova el Reglament sobre les condicions bàsiques per a la participació de les persones amb discapacitat en la vida política i els processos electorals.
- Reial Decret 1612/2007, de 7 de desembre, pel qual es regula un procediment de vot accessible que facilita l'exercici del dret de sufragi a les persones amb discapacitat visual.
- ORDRE INT/3817/2007, de 21 de desembre, per la qual es desenvolupa el procediment de vot accessible que facilita a les persones amb discapacitat visual l'exercici del dret de sufragi, regulat en el Reial Decret 1612/2007, de 7 de desembre.
- INSTRUCCIÓ JEC 7/2019, de 18 de març, que dona una nova redacció a la Instrucció 5/2019, sobre l'aplicació de la modificació de la Llei Orgànica del Règim Electoral General duta a terme per la Llei Orgànica 2/2018, de 5 de desembre, per garantir el dret de sufragi de totes les persones amb discapacitat.